

**ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้า การครอบครอง และการจำหน่าย
บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่ส่วนประกอบ
ของสารนิโคติน¹**

ร้อยตำรวจเอก เกียรติยศ จันทร์นิยม²

บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ หรือ อี - ซิกาเรต (e - cigarette) ถูกพัฒนาขึ้นในประเทศจีน เมื่อปี พ.ศ. 2546 โดย Hon Lik ซึ่งสูญเสียบิดาจากโรคมะเร็งปอด เพราะการสูบบุหรี่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้แพร่หลายเข้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและทวีปยุโรป โดยได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เพราะไม่มีกลิ่นหรือควัน สามารถสูบได้ทุกหนทุกแห่ง ค่าใช้จ่ายถูกกว่าการสูบบุหรี่ นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวอ้างสรรพคุณว่า สูบแล้วไม่เป็นอันตรายจากโรคมะเร็งอีกด้วย

ปัจจุบัน มีประเทศนับสิบประเทศที่มีมาตรการห้ามจำหน่าย นำเข้า หรือกำหนดเงื่อนไขควบคุมการจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับประเทศไทย ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 กระทรวงสาธารณสุขกำหนดมาตรการห้ามนำบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์เข้ามาจำหน่าย โดยใช้กฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประกิต วาทีสาชกกิจ ประธานมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ กล่าวว่า จากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้ขายบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกกฎหมาย ในปี ค.ศ. 2007 ต่อมาได้เริ่มสำรวจ ปี ค.ศ. 2011 พบว่า มีการสูบบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ในนักเรียนมัธยมปลาย จาก 1.5% เพิ่มขึ้นเป็น 27.5% ในปี ค.ศ. 2019 นับเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจ คือ เพิ่ม 18 เท่า ในระยะเวลาเพียง 8 ปี ซึ่งเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ในปีเดียวกัน พบเพียง 3% เท่านั้น

แต่หากเราพิจารณาเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปัจจุบัน จะพบว่า ไม่ได้มีกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้บุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นความผิดตามกฎหมายโดยเฉพาะ แต่อาศัยกฎหมายฉบับอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560,

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้า การครอบครอง และการจำหน่าย

บุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่ส่วนประกอบของสารนิโคติน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.ศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และคณะกรรมการสอบ คือ รศ.ดร.ศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และรศ.ดร.ศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558, ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากู และบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557, ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง สินค้าต้องห้ามนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 และคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า “บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า” ซึ่งจะเห็นได้ว่า กฎหมายที่ออกบังคับใช้เกี่ยวกับบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ทุกประเภท ชนิด ส่วนมากจะมุ่งเน้นในเรื่องของการห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร การห้ามจำหน่าย และการห้ามไม่ให้บริการเป็นหลัก ส่วนเรื่องการห้ามการครอบครองก็ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก แต่ก็มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 1411/2564 ซึ่งในคำพิพากษาดังกล่าว ก็พอสรุปใจความได้ว่า การครอบครอง เตาบารากูนั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่กฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องเตาบารากูก็รวมถึงบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน และที่สำคัญคือ หากบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ถูกผลิตในราชอาณาจักร โดยไม่ได้มีการนำเข้ามาจากนอกราชอาณาจักร เช่นนี้แล้วจะเป็นช่องว่างทางกฎหมาย ทำให้เกิดการลักลอบการจำหน่าย และการครอบครองบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นได้

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้ศึกษา พบว่ามีปัญหาที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติม เรื่องกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน มีดังนี้

ปัญหาประการแรก กฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้า การครอบครอง และการจำหน่าย บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 244 กำหนด ห้ามมิให้มีการนำเข้าบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ทุกประเภท ชนิด ไม่ว่าจะมีส่วนประกอบของสารนิโคตินหรือไม่ และ มาตรา 246 วรรคหนึ่ง กำหนด ให้บุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ ทุกประเภท ชนิด เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร หากนำเข้าจะมีความผิดฐาน ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยยังมีได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ ประกอบกับประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ที่ออกตามความแห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง (1) และ มาตรา 25 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับเป็นเงิน 5 เท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้รับบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้ง สิ่งที่ใช้บรรจุ และพาหนะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรทุกทุกสินค้านุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติม

บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ นั้นด้วย และในส่วนการจำหน่าย และการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ก็เป็นความผิดตามคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า “บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ยี่สิบไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ยี่สิบไฟฟ้า” ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแต่ตามสภาพความเป็นจริง ผลผลิตภัณฑ์ประเภทบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ แทบไม่มีข้อแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ๆ เช่น บุหรี่มวน ซิการ์ ฯลฯ ที่มีจำหน่ายในท้องตลาด แต่ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนประการหนึ่ง คือ บุหรี่มวนที่วางจำหน่ายทั่ว ๆ ไป จะมีส่วนประกอบของสารนิโคตินที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่ ส่วนบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้เขียนเห็นควรแก้ไขนั้น คือ บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ซึ่งจะไม่มีสร้างผลกระทบต่อผู้สูบบุหรี่ในการได้รับสารนิโคตินอันเป็นสารพิษชนิดหนึ่งในบุหรี่ยี่สิบที่มีผลต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่ในระยะยาว

จากประเด็นปัญหาประการที่หนึ่ง ผู้ศึกษาเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

1) แก้ไขประกาศกระทรวงพาณิชย์ กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ยี่สิบไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ข้อที่ 4 วรรคหนึ่ง แก้ไขเป็น “ให้บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่ บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน และวรรคสอง ให้สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควันหรือละอองไอน้ำ เพื่อการสูบบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนำเข้ามาพร้อมสินค้าตามวรรคหนึ่งเพื่อใช้ร่วมกัน เป็นสินค้าห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย เว้นแต่ สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใดนั้น จะไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน”

2) แก้ไขคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า “บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ยี่สิบไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ยี่สิบไฟฟ้า” ข้อ 2 แก้ไขเป็น “ห้ามขายบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ไม่ว่า ด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนเสนอหรือชักชวนเพื่อการดังกล่าว แต่ความข้อนี้นี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่ บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน แต่อย่างใด” และ ข้อ 3 แก้ไขเป็น “ห้ามให้บริการบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการรับจัดทำ การงาน หรือการให้สิทธิใด ๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ ในทรัพย์สินหรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แต่ความข้อนี้นี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่ บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน แต่อย่างใด”

ดังนั้น หากมีการแก้ไขกฎหมายตามที่ได้เสนอแนะข้างต้นแล้ว ก็จะส่งผลให้สามารถนำเข้าครอบครอง และจำหน่าย บุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่สิบหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

จากประเด็นปัญหาประการที่สอง นิยามและความหมายของคำว่าบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 กำหนดว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคติเยนา ทาแบกัม (Nicotiana tabacum) และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคติน เป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด คม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใด เพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา จะเห็นได้ว่า หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ถึงแม้จะมีวิธีการบริโภคที่เหมือนกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ แต่ก็ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบ จึงจะส่งผลให้มาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้เพื่อควบคุมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ ไม่สามารถใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารนิโคตินได้ เช่น บุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน

จากประเด็นปัญหาประการที่สอง ผู้ศึกษาเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 โดยเพิ่มเติมนิยามและความหมาย ดังนี้

1) “บุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อุปกรณ์อื่นใดที่จำลองการสูบบุหรี่ โดยใช้องค์ประกอบความร้อนเชิงกล แบตเตอรี่ หรือวงจรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งนิโคติน หรือสารอื่น ๆ ไปยังผู้ที่สูดดม จากอุปกรณ์ สารละลายของเหลวที่บริโภคได้หรือวัสดุอื่น ๆ ที่ระเหยเป็นไอ หรือเป็นไอในระหว่างการใช้ บุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่อธิบายไว้ข้างต้น รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ขายเป็นบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์ ชีการ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือไปป์อิเล็กทรอนิกส์ หรือภายใต้ชื่อผลิตภัณฑ์หรือคำอธิบายอื่น และรวมถึง ส่วนประกอบหรืออุปกรณ์เสริมสำหรับอุปกรณ์ ไม่ว่าจะขายแยกต่างหากหรือไม่

2) “น้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้เป็น แหล่งกำเนิดควัน หรือละอองไอน้ำหรือไม่ก็ได้ เพื่อใช้งานร่วมกับบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์

3) “ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน” หมายความว่า มีค่ามาตรฐานของสารนิโคติน ที่ตรวจวัดทางวิทยาศาสตร์ได้ค่าเท่ากับศูนย์มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามในกฎหมาย ตามที่มีการเสนอแนะข้างต้นก็จะทำให้เกิดผลดีในเรื่องของการตีความกฎหมายในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถกำหนดมาตรการในการควบคุม เกี่ยวกับบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากประเด็นปัญหาประการที่สาม มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมอายุของผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ บุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ห้ามขายหรือให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ แต่สำหรับบุหรี่ยี่ห้อเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับ

เด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ยังไม่มีมาตรการควบคุมเกี่ยวกับอายุของบุคคลที่ซื้อหรือรับการให้ เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และมาตรา 26 วรรคสอง ให้การขายหรือการให้นุหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ต้องมีการแสดงตัวตนก่อนทุกครั้ง การขายหรือให้นุหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันมาตรา 26 วรรคสอง กำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้ขายหรือผู้ให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ ที่จะต้องสงสัยก่อนว่าผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ หรือไม่ จึงจะเรียกให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานยืนยันเรื่องอายุก่อน ซึ่งดุลพินิจดังกล่าวอาจเป็นช่องทางให้เกิดการหลีกเลี่ยงกฎหมายการควบคุมยาสูบได้ เนื่องจากผู้ขายย่อมมีความต้องการขายสินค้ามากกว่า จึงไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องอายุของผู้ซื้อ

จากประเด็นปัญหาประการที่สาม ผู้ศึกษาเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 ดังนี้

1) วรรคแรก แก้ไขเป็น “ห้ามผู้ใดขายหรือให้ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือนุหรือเล็กทรอนิกส์ หรือน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์” และเพิ่มเติมมาตรา 26 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้ผู้ขายหรือผู้ให้นุหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน แจ้งให้ผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ แสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของบุคคลนั้นก่อนทุกครั้ง”

หากมีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ไม่สามารถซื้อ นุหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินได้ และในกรณีที่มีการเพิ่มเติมวรรคสาม ให้เป็นบทบังคับผู้ขายหรือผู้ให้นุหรือเล็กทรอนิกส์หรือน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ต้องแจ้งให้ผู้ซื้อหรือผู้รับการให้แสดงหลักฐานเรื่องอายุก่อน ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนไม่กล้าซื้อหรือรับการให้ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าจะกระทำผิดกฎหมาย อันจะเป็นผลดีต่อการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชน สามารถเข้าถึงนุหรือก่อนวัยอันควร

จากประเด็นปัญหาประการที่สี่ อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการยึด นุหรือเล็กทรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเด็มนุหรือเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน จากผู้ครอบครองที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้า มาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558, ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือนุหรือไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้า มาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 และ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง สินค้าต้องห้ามนำเข้าผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 จะกล่าวถึงอำนาจของพนักงาน

เจ้าหน้าที่ที่จะสามารถทำการยัดหรืออัดบุหรี่หรือเล็ททรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่หรือเล็ททรอนิกส์ กรณีเป็นความผิดของการนำเข้าบุหรี่หรือเล็ททรอนิกส์และน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่หรือเล็ททรอนิกส์ จากนอก ราชอาณาจักร และพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 47 กำหนดว่า เพื่อปฏิบัติการให้เป็น ไปตามหมวด 4 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (3) ยัดหรืออัดผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือสิ่งอื่นใด ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการผลิต การนำเข้า การขาย หรือการดำเนินการที่เป็นการกระทำ ความผิดตามหมวด 4 เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี แต่ไม่ได้บัญญัติถึงการดำเนินการใด ๆ กรณีของผู้ที่ ครอบครองผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และมาตรา 26 วรรคแรก ก็กำหนดแต่เพียงว่าห้าม ขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ เท่านั้น

จากประเด็นปัญหาประการที่สี่ ผู้ศึกษาเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 47 โดยเพิ่มเติม (3/1) บัญญัติว่า “ให้ยัดหรืออัดเล็ททรอนิกส์ หรือน้ำยา สำหรับเติมบุหรี่หรือเล็ททรอนิกส์ ที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน หรือสิ่งอื่นใดทั้งหมด หรือบางส่วน ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ที่ใช้ในการครอบครองของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ไม่ว่าการยัดนั้น บุคคลดังกล่าวจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม”

เอกสารอ้างอิง

- วิจิตรา สังฆเวช, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดที่ไม่เหมาะสมกับสินค้าบางประเภท
ศึกษากรณีการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า,” (การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2565).
- อรรถพล มณีโชติ, “ปัญหากฎหมายในกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครอง,” (สารนิพนธ์นิติศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562), หน้า 50-52.
- การยาสูบแห่งประเทศไทย, “ยาสูบกับการค้นพบ”. [Online], available URL: <https://www.thaitobacco.or.th/2015/01/006812.html>, 2567 (มกราคม, 20).
- ฉลาดซื้อนิตยสารออนไลน์, ฉบับที่ 209 สูบบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายน้อยกว่า จริงหรือ ?. [Online], available
URL: <https://chaladsue.com/article/2898>, 2567 (กุมภาพันธ์, 11).
- Global Center for Good Governance in Tobacco Control, E-CIGARETTE BAN & REGULATION:
Global Status as of October 2023. [Online], available URL: <https://shorturl.asia/GS8eq>, 2567
(มีนาคม, 15).